

Hr Andrus Kaarels
Riigi Infosüsteemi Amet

15.11.2018 nr 14-8.7/423-16

Sisejulgeolekufondi projekti ISFP-20
„Turvaseire süsteemi prototüüp elutähtsa teenuse
osutajate arvutivõrkudest küberrünnete ja
pahavara avastamiseks“ toetuse osaline
tagasinõudmine

Riigi Infosüsteemi Amet (edaspidi ka *RIA*) esitas 26.11.2016 taotluse „Turvaseire süsteemi prototüüp elutähtsa teenuse osutajate arvutivõrkudest küberrünnete ja pahavara avastamiseks“ Sisejulgeolekufondist (edaspidi ka *fond*) toetuse saamiseks ning Siseministeeriumi kantsleri 12. jaanuari 2017. a käskkirjaga nr 1-5/7 „Sisejulgeolekufondi programmist toetuse saamiseks esitatud taotluste rahastamine“ kiideti RIA taotlus heaks. Sellest tulenevalt sõlmiti 7. veebruaril 2017. a RIA ja Siseministeeriumi vahel toetusleping nr 14-8.7/323-1 projekti ISFP-20 „Turvaseire süsteemi prototüüp elutähtsa teenuse osutajate arvutivõrkudest küberrünnete ja pahavara avastamiseks“ (edaspidi ka *projekt*) rakendamiseks.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 13. novembri 2014. a korraldusele nr 482 „Varjupaiga, Rände- ja Integratsioonifondi ning Sisejulgeolekufondi vastutava asutuse ja auditeerimisasutuse määramine“ on fondi vastutavaks asutuseks Siseministeerium. Vastutaval asutusel on tulenevalt Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2006. a määruse nr 278 „Toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise ning toetuse andmisel ja kasutamisel toimunud rikkumisest teabe edastamise tingimused ja kord“ (edaspidi *tagasinõuete määrus*) § 10 lõikest 1 kohustus mitteabikõlblike kulude hüvitamiseks kasutatud toetus osaliselt või täielikult tagasi nõuda. Lisaks on toetuslepingu punktis 7.3.7 sätestatud, et Siseministeerium on kohustatud toetuse saajalt toetuse ja kaasfinantseeringu osaliselt või täielikult tagasi nõudma, kui ilmnevad toetuse ja kaasfinantseeringu tagasinõudmiseks alust andvad asjaolud.

1. Asjaolud ja põhjendus

RIA viis 2018. aasta esimeses pooles läbi avatud menetlusega riigihanke nr 195861 „Serverite ja võrguseadme ostmise koos moodulitega“ (edaspidi *hange*), mille I osa (serverid) rahastati projektist. Riigihanke tulemusel sõlmiti 07.06.2018 Network Tomorrow OÜga leping maksumusega 143 659,20 eurot (sh käibemaks). Siseministeerium teostas järelevalvet hanke läbiviimise üle projekti teise vahearuande (esitati 11.06.2018) menetlemise raames ning peamiselt riigihangete registris sisalduva dokumentatsiooni alusel.

Riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) § 88 lõige 6 sätestab, et tehnilistes kirjeldustes ei nimetata kindlat ostuallikat, protsessi, kaubamärki, patenti, tüüpi, päritolu ega tootmisviisi, mis võiks anda mõnele ettevõtjale või tootele eeliseid teiste ees või nende osaluse välistada. See keeld ei kehti juhul, kui see on hankelepingu esemest tulenevalt vältimatult vajalik põhjusel, et tehnilise

kirjelduse koostamine RHSi § 88 lõigetes 1 ja 2 sätestatud alustel ei võimalda hankelepingu eset piisavalt täpselt ja mõistetavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märge „või sellega samaväärne“.

Järelevalve käigus tuvastas Siseministeerium, et hanke I osa tehnilise kirjelduse koostamisel on rikutud nimetatud RHSi sätet, sest tehnilise kirjelduse punktides 2.1.3, 2.1.9.2 ja 2.2.3 on viidatud kindlale kaubamärgile, kuid märget „või sellega samaväärne“ lisatud ei ole. Järelevalve käigus 14.08.2018 saadetud e-kirjas selgitas RIA kontaktisik, et hanke I osa tehnilises spetsifikatsioonis on kirjeldatud komponentidele esitatud minimaalsed nõuded ning et punktides 2.1.3 ja 2.1.9.2 on märge „või sellega samaväärne“ jäänud lisamata inimliku eksimuse tõttu. Seega tingis RHSi nõude rikkumise inimlik eksimus.

Siseministeerium saatis 3. oktoobril 2018. a RIAle kirja nr 14-8.7423-14 „Arvamuse ja vastuväidete ärakuulamine“, millega andis RIAle kooskõlas haldusmenetluse seaduse § 40 lõikega 1 võimaluse esitada tuvastatud rikkumise kohta kirjalik arvamus ja vastuväited. RIA esitas 15. oktoobril 2018. a saadetud vastuskirjas nr 1.1-18/182367 selgitused, mille kohaselt annab pakkujate paljususe ning kolme erineva tootja serverite pakumine tunnistust asjaolust, et konkurents ei olnud välistatud ning ebavõrdset kohtlemist ei toimunud. Lisaks selgitas RIA juba aruande järelevalve käigus märgitud, et märge „või sellega samaväärne“ jäi lisamata inimliku eksimuse tõttu.

Tagasinõuete määruse § 11² lõige 1 sätestab, et kui toetuse tagasinõudmise aluseks olevate asjaolude põhjal ilmneb, et toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või talle kehtestatud nõudeid ning selle tulemusena tekkinud kahju suurust ei ole võimalik hinnata või selle hindamine on ebamõistlikult aja- või ressursimahukas, nõutakse toetus tagasi vastavalt lõigetes 2–16 sätestatule. Sama paragrahvi lõike 11 punkt 7 sätestab, et tagasi nõutakse 25% hankelepingle eraldatud toetusest, kui hankemenetluse korraldamiseks koostatud tehniline kirjeldus välistab või piirab põhjendamatult konkurentsi või tekitab ebavõrdset kohtlemist.

Seega, kuna tehnilises kirjelduses ei ole märget „või sellega samaväärne“ konkreetsete kaubamärkide nimetamise juurde lisatud, siis ei saa välistada, et tehnilise kirjelduse sõnastusega on põhjendamatult piiratud konkurentsi. Ka Tallinna Halduskohus on 13. detsembri 2011. a haldusasja nr 3-11-2614 otsuses sedastanud, et isegi kui hankijal esines vajadus viidata konkreetsetele toodetele, on hankedokumendid õigusvastased, kuna hankija on jätnud lisamata RHSis nõutud märke „või sellega samaväärne“. Seega on ka kohtlikult tuvastatud, et sellesisulise täienduse lisamata jätmine on õigusvastane, mistõttu on rikutud RHS-i § 88 lõikes 6 sätestatut. Kuid võttes siiski kogumis arvesse RIA selgitusi ning tagasimaksete määruse § 11² lõiget 12, mille järgi võib sõltuvalt rikkumise raskusest kohaldada ka 5- või 10-protsendilist tagasinõude määra, peab Siseministeerium käesoleval juhul põhjendatuks nõuda tagasi 5 protsenti hankelepingle eraldatud toetusest.

2. Otsus

Eeltoodust lähtudes ja tuginedes tagasinõuete määruse § 11² lõike 11 punktile 7 tunnistatakse Riigi Infosüsteemi Ameti projekti ISFP-20 „Turvaseire süsteemi prototüüp elutähtsa teenuse osutajate arvutivõrkudest küberrünnete ja pahavara avastamiseks“ raames läbi viidud riigihanke nr 195861 „Serverite ja võrguseadme ostmine koos moodulitega“ I osa tulemusel Network Tomorrow OÜga sõlmitud lepingu maksumus osaliselt abikõlbmatuks. Nimetatud hankelepingu tegelik maksumus koos käibemaksuga on 143 659,20 eurot, seega on abikõlbmatu summa **7182,96 eurot**, millest Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) toetus moodustab 5387,22 eurot (75%) ja riiklik kaasfinantseering 1795,74 eurot (25%).

Vastavalt tagasimaksete määruse § 12 lõikele 3 vähendab Siseministeerium järgnevat RIAle väljamakstavat EL toetuse ja riikliku kaasfinantseeringu summat abikõlbmatuks osutunud summa ulatuses.

Tagasinõuete määruse § 11 lõike 6 kohaselt väheneb projekti eelarve tagasinõutava EL toetuse ja riikliku kaasfinantseeringu kulude ulatuses vastavalt projekti kehtiva eelarve proportsioonile.

Käesoleva tagasinõudmise otsuse võib vaidlustada kohtus 30 päeva jooksul RIAle otsuse teatavaks tegemisest arvates halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Lugna
kantsler

Kadri Linnard 6125192
kadri.linnard@siseministeerium.ee